

Xalq so'zi

2024-YIL – YOSHLAR VA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH YILI

1991-yil 1-yanvardan chiqa boshlagan

WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz ●

2024-yil 16-yanvar, № 11 (8634)

Seshanba

Saytimizga o'tish uchun QR-kodini telefoningiz orqali skanner qiling.

TADBIRKLARNING BARQARORLIK REYTINGI JORIY ETILADI

Prezident Shavkat Mirziyoyev 15-yanvar kuni tadbirkorlarning barqarorlik reytingini joriy qilish bo'yicha taqdimot bilan tanishdi.

Tadbirkorlikni rivojlantirish davlatimiz iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'naliishi. Biznes uchun sharoitlar izchil yaxshilanib bormoqda. Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash yilida tadbirkorlarga yanada qulayliklar yaratiladi. Bu 5 million aholi bandligini ta'minlashda juda muhim o'rinni tutadi. Ushbu maqsadlar uchun 83 trillion so'm va 275 million dollar kredit hamda subsidiyalar yo'naltirilishi ko'zda tutilgan.

Reyting joriy etilishi tadbirkorlar faoliyati uchun o'ziga xos rag'bat boladi. Buning ahamiyati haqidagi davlat rahbarining tadbirkorlar bilan ochiq mulqotida aytildi. Shundan so'ng mazkur reytingning mezonlari va tarbi-tamoyillari ishlash chiqildi.

Unga ko'ra tadbirkorlar faoliyat davrasi, rentabelligi darajasi, to'lov intizomi, aholi bandligidagi o'rni va ish haqi kabi 23 ta mezon asosida 4 ta toifaga ajratiladi. Bu soliq, adiliya va surʼonlari ma'lumotlari asosida shakllanadi. Har bir tadbirkor o'z o'rni va bahosini real vaqtida bilib borish mumkin boladi.

Reytingi yuqori tadbirkorlar uchun barcha soliq tekshiruvlari bekor bo'ladi, qo'shilgan qiymat tizimi yillik foizlarni hisoblanmaydi.

Bunday reyting shuning uchun ham muhimki, endi tadbirkorlar faoliyatiqa soliqchilar emas, elektron tizim baho beradi. Kelgusida subsidiya, imtizoz va preferensiylar reytingdan kelib chiqib beriladi. Ko'rsatkichi past bo'lganlar intizomli tadbirkorlar safiga kirish va ko'proq imkoniyatiga ega bo'llish uchun harakat qiladi.

Yana bir tomoni, bu reyting tadbirkorlarga o'z hamkorlari to'g'risida ishonchli ma'lumot beruvchi himoya tizimiga aylanadi.

Ya'ni shubhali shartnomalar va

infosiz raqobatga chek qo'yilib,

"yashirin iqtisodiyot" qisqaradi.

Davlatimiz rahbari bu tizimni puxtar ishlash chiqib, adolatli va

berish muhimligi qayd etidi.

GEOLOGIYA SOHASIDAGI NATIJALAR VA REJALAR BO'YICHA AXBOROT BERILDI

Prezident Shavkat Mirziyoyev 15-yanvar kuni geologiya sohasida qilingan ishlar va kelgusi rejalgarda oid taqdimot bilan tanishdi.

Mamlakatimizning o'sib borayotgan iqtisodiyotini resurslar bilan ta'minlashda geologiya strategik ahamiyatga ega. So'nggi yillarda bu sohaiga yiliga 1 trillion so'mdan mablag' ajratilib, zarus sharoitlar yaratilmoqda. Buning natijasida 31 ming kvadrat kilometr yangi hududlar o'rGANildi.

Xususiy sektor uchun yaratilgan imkoniyatlar evaziga noruda konlarga investorlar jaib qilindi. Bugungi kunda sohada 1 milliard 700 million dollarlik investitsiya loyihibarlar amalga oshirilmoqda.

Lekin sohada hal

foydalilmagan imkoniyatlar ko'p. Konlar va ularni o'zlashtirish chora-tadbirlari muhokama qilinadi.

Taqdimotda bu boradagi istibollari loyihibar, xususan, joriy yilga mo'ljallangan rejalar to'g'risida vazifalarini qo'yildi.

Davlatimiz rahbari uni tinglab,

yaqin va uzoq istiqbolda amalga oshirilishi lozim bo'lgan vazifalarini belgilab berdi. Bu sohada uzoqni ko'zlash va zamondan ilgari yurish muhimligi ta'kidlandi.

Shu bois marrani katta olib, geologiya-qidiruv ishlarini kengaytirish, aniqlangan zaxiralarni

samarali o'zlashtirish chora-tadbirlari muhokama qilinadi.

Sohaga xorijiy texnologiyalar va investitsiyalar jalb qilishni davom ettirish, bu orqali geologik qidiruvlar va qazib olish natijadorligini oshirish vazifalarini qo'yildi.

Aholi, ijtimoiy soha va sanoat tarmoqlari ehtiyojidan kelib chiqib, ko'mir qazib chiqarish hajmini 22 foizga oshirish zarurligi ko'rsatib o'tildi. Ilg'or xorijiy tajriba asosida boyitish chiqindilarini qayta ishlash masalasiga ham e'tibor qaratildi.

O'za.

Bo'lgan vazifalarini qo'yildi.

Aholi bandligi, yangi ish o'rinalarini yaratishga qaratilgan dasturlar ijsosini ta'minlash, ekologik muhitni, tabiy boyliklari va madanly merosimizni asrab-avaylash borasidagi ishlarimiz jadal davom ettirildi.

Mahallalar darajasiga tushib yuzaga kelayotgan

muammolini mahalla ahli bilan bamaslahat va birlgilidagi hal qilamiz.

Ayniqsa, barchamizning kundalik hayotimizda muhim o'rinni tutadigan ta'lif, tibbiyot va

kommunal xizmat sohalaridagi o'z yechimini

topmagan masalalarning sabablari aniqlab, ularni alohida yondashuv asosida hal etish bo'yicha qat'iy nazorat o'natalidi.

Aholi bandligi, yangi ish o'rinalarini yaratishga qaratilgan dasturlar ijsosini ta'minlash, ekologik muhitni, tabiy boyliklari va madanly merosimizni asrab-avaylash borasidagi ishlarimiz jadal davom ettirildi.

Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash

yilida jismoni va ma'naviy yetuk yosh avlodni tarbiyalash, uning huquq va manfaatlari himoya qilish, navqiron o'g'il-qizlarimiz ilgari surayotgan tashabbuslari ro'yobga chiqarishga alohida e'tibor qaratamiz.

Aholi, ayniqsa, yoshlarimizning huquqiy

ongi va madaniyatini yuksaltirish, yangilangan Konstitutiyasini va qonunlarimizga humrat va e'tibor tuy'usini yanada kuchaytirish, har bir yurdoshimizning ularga qat'iy amal qilib yashashini ta'minlash bo'yicha targ'ibot va tashviqot ishlarini sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqamiz.

Mamlakatimizda qulay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

mamlakatimizda qolay biznes muhitini yaratish,

tadbirkorlarga har tomonlama ko'mak berish, ularning faoliyatiga noqonuni aralashuvlar va

</

Aks sado

ISHONCH KATTA MAS'ULIYAT YUKLAYDI

Askarlik libosini kiyish, Vatan posboni bo'lib, yurt himoyasida turish har bir yigitning orzusidir.

Surxonorda viloyatining Oltinsoy tumanida tug'ilganman. 19 yildan beri Qurolli Kuchlar safida faoliyat olib boryapman. Yoshligimda bu sohaga qiziqib, men ham harbiylariga erishsam, Vatanim xizmatida bo'lib, ota-onam ishonchni oqlasam, deb orzu qildirim. 2004-yilda muddatli harbiy xizmatga chagirildim. Bu davrda komandirlarimizning ma'nani va jismonan yetukligi, dovyurakligi, shiojati havasimni yanada oshirdi.

Muddatli harbiy xizmatni o'tab bo'lgach, shartnoma bo'yicha qoldim. 2010-yilda Janubi-G'arbiy maxsus harbiy okruqi miqyosida o'tkazilgan "Eng ilg'or razvedka guruhi" musobaqasida birinchini o'rinni egalladim.

Sportning yengil atletika turiga qiziqishim baland edi. O'sha vaqtarda sportning shu yo'nalishi bo'yicha o'tkazilgan musobaqa qada besh karra g'oliblik nasib etdi. Keyinchalik "Eng ilg'or mutaxassis" tanlovining "Eng ilg'or serjant" musobaqasida Janubi-G'arbiy maxsus harbiy okruq miqyosida birinchini, Mufodaa vazirligi miqyosida esa ikkinchi o'rinni qo'lga kiritdim.

2017-yilden esa xizmatni Markaziy harbiy okrugda davom ettirdim. Bu yerda "Eng ilg'or razvedka guruhi" musobaqasida umumijamoa hisobida birinchini, "Eng ilg'or kasb ustasi" tanlovining "Eng ilg'or serjant" musobaqasida Janubi-G'arbiy maxsus harbiy okruq miqyosida birinchini, Mufodaa vazirligi miqyosida esa ikkinchi o'rinni qo'lga kiritdim. O'tgan yillarda davomeda erishgan muvaffaqiyatlarim mustaqilligimizning 32 yilligi bayramida e'tirof etildi va "Jasorat" medali bilan taqdirlardim.

Prezidentimiz tomonidan ushu mukofotga loyiq ko'riganim, Vatanimizning tinchligi yo'liida sadoqat bilan xizmat qilishda iftixor bag'ishladi.

Mansur TOG'AYNIYOZOV,
Markaziy harbiy okrugga qarashli harbiy qismning ikkinchi darajali yo'riqchi serjanti, "Jasorat" medali sohibi.

VATANNING FAXRI VA G'URURI

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari tashkil etilgанинг 32 yilligi hamda Vatan himoyachilar kuni Farg'ona viloyatida ham keng nishonlandi.

Shukuh

Bayram munosabati bilan Farg'ona shahridagi "Motamsaro ona" haykali poyiga gul qo'yish marosimi va harbiy bo'limmalar marshi o'tkazildi. Tantanali tadbirlar Farg'ona viloyati hokimi, harbiy-ma'muriy sektor rahbari X. Bozorov, Sharqiy harbiy okrug qo'shnintari qo'mondoni, general-major O. Saidov, viloyat sektorlari rahbarlari, viloyat xavfsizlik hamda mudofaa tizimi rahbarlari, davlat va jamaot tashkilotlari vakillari, nuroniyalar va yoshlar ishtirok etidi.

Shu kuni bayram tadbiri Islom Karimov nomidagi viloyat teatr-konsert saroyida davom etdi. Unda Farg'ona viloyati hokimi harbiylar va ularning ola a'zolarini bayram bilan samimiy qutladi.

Tantanada yurt tinchligi yo'liida sidqidildan xizmat qilayotgan bir guruh harbiy xizmatchilar va huquqni muhofaza qilish organlari doldimlariga viloyat hokimining

Botir MADJYOROV
(Xalq so'zi").

Xalq so'zi
Narodnoe slovo

MUASSISLAR:
O'zbekiston Respublikasi Oly Majlisiga
Qonunchilik palatasiga Kengashi
O'zbekiston Respublikasi Oly Majlisiga
Senati Kengashi

QORAKO'LCHILIKNING

Qiziqumda ota-bobolarimiz azaldan chorva bilan shug'ullanib, o'zbek qorako'lchiligining dorvug'ini dunyoga yoyishgan. Adog'i osmonga tutashib ketgan biyday kengliklar, chorvachilik uchun harchand qulay bo'lmisin, yozning jaziramasini, qishning rutubati, ko'klamming noqulay ob-havosi, kuizing kutilmagan injiqqliklari bilan yil — o'n ikki o'chcho'ponu cho'liqlarni sinovdan o'tkazadi.

Ammo iqlim injiqqliklari, ichimlik va chorva suvining tashvishlariga bo'yin egmagan qiziqumlik chorvadorlar yilning to't faslidan ham hikmat topib, katta hayotiy tajribadan unumli foydalanih kelishayotgani ayni haqiqat.

Nuqtai nazar

— Yoz chillasida bir kun suvdan qolgan qo'y qishdan omon chiqmaydi, — deydi Konimex tumanida joyleshgan "Konimex-Sarjal-Qo'ssov" MCHJ cho'poni Abay Ko'charboev. — Shuningdek, yozgi garmesda yotib qolgan qo'y ham qaytiib o'nglanmaydi. Ota-bobolarimiz shuning uchun ham ayni garmesda suruvni garmga yoyib, qo'y-qo'zing iligini to'ldirishgan.

Qiziqumlik chorvadorlar kuchli jala, bo'ralab qor yug'sagina suruvni qo'rqaq qamashar ekan. Shunda ham uning uzoq yotib qolishiga yo'l qo'yishmaydi. Sababi yotqo'da qo'yning ko'krak qafasi terlab, o'pkasi shamollab qoladi.

Chorva mollarining ko'payishi aholi turmush farovonligini oshiradi. Bu borada bobolarimizning "Qo'yning tuyog'i dan ham qattiq kishigina chorvaning ortidan non yeidi", degan naqida zarracha mubolag' yo'q. Chorvadorlar bu mashaqqatlarga bolalikdan oq ko'nikib ketishgan, oila a'zolarining kafiyati ham chorvasining halovatiga bog'liq. Shu mehnat ortidan cho'lning olia ovullaridagi o'tovlarda cho'pon chiroq'i yonib, ming-minglab avlod o'z baxtu iqbolini topgan. Elga to'ylar berib, quvonchu tashvishini baham ko'rishgan.

Ammo o'tgan asrning so'ngi yigirma yillardagi muayyan sabablar sohan ni ortga tortib ketdiki, endilidka ushu muammolarni omilkorlik, irodha va asriy tajribalarining o'zi bilangina yengish qiyin kechmoqda. Xo'sh, qiziqumlik chorvadorlarni qinyayotgan muammoning ildizi qayerda?

Inqirozning ildizi chuqur

Qorako'lchilikda biya zardobi preparati (SJK)ning qol'llanish soha inqirozining asosiy sababi ekanligi tan olinganiga ham ellik yilcha bo'lib qoldi. Ushbu amaliyotdan oq kechilib, unga taqiq qo'yilganiga esa qirq yildan oshibdi hamki Qizilqumda qorako'lchilik oldinga silijimadi. Teri sifatini qo'yatura yilg'ish, chorva bosh soni ham kamaydi, oshgani yo'q.

Bir paytlar bir yarim million boshga dovur qorako'l zottli qo'yilar boqilgan Uchquduq va Tomdi tumanlarining yaylovlarini deyarli bo'm-bo'sh bo'lsa, Nurota va Konimex tumanlarida MCHJ maqomida faoliyatini saqlab qolgan qorako'lchilik-naslchilik xo'jaliklari arang kun kechirmoqda. Qolaversa, so'nggi

ixitoslashtirilgan hududlarda aholi suyultirilgan gaz, ko'mir bilan qanchalik a'lo darajada ta'minlanmasin, qishloq, ovul va qo'rg'onlarda tandir-o'chqo' o'tini (saksuvol va shuvog) yayloving zimmasida. Achinalisi, saksovulning traktori bilan qayrib, shuvogning ketmon yordamida tag-tomiri bilan chopib olinishi natijasida yaylovlariga uzoq yil o'nglanmas zara yetdi. Shuningdek, turli hasharotlar, ayniqsa, chigirkta xurujlari so'nggi yillarda bir qator hududlarda yaylovlar abgor qiladi.

Demak, qorako'lchilik ravnagi yo'lida, eng avalo, yaylovlarning holatini yaxshilash lozim. Yayılov o't-o'langa boy bo'lmasi ekan, qorako'l terining sifati ham yuqorilamaydi. Misol uchun, shuvog tarkibida oltin borligi tasdiqlangan fakt. Shu sabab sur va shobdor terilar tilladay tovlandadi. Haqiqiy Buxoro qoraqo'lining davrug'iym shunda bo'lgan...

Manfaatlar mushtarakligi muhim

Jahon mo'ynachiligi tarixida Buxoro qoraqo'lining o'z o'rni bor. Tarixchi va sayyohlarning qayd etishicha, Buyuk Ipak yo'lining karvonlari Yevropaga barorkan, qorako'l teri asosiy mahsulotlardan biri sanalib, Buxoroning sur, shobdor qorako'l terilari o'z davrining bozorlarida qo'lma-qo'l bo'lgan.

— Bugungi kunda qo'y juniga ham deyarli xaridor yo'q, — deydi tadbirkor Botirxon Kushkarbekov.
— Yaqinda Farg'ona vodiysidan bir tadbirkor bilan gaplashdik. Yetkazib bersanglar, kilosini 800 so'mdan olamiz, deya shartini aytdi. Bir bosh qo'yimiz nari borsa 1,5 kilogramm jun beradi. Bitta qo'yning junini esa 4,5-5 ming so'mga qirqtiramiz. Xullas, qo'y junining turgan-bitgani zara.

yillarda cho'llanish va yaylovlar degradatsiyasi hamda surunkali qurq'ochchiliklari Qizilqumda chorvaning tagdirini qiziq ahvolda qoldirdi.

Yashirib nima qildik, yaylov muammosi respublikaning barcha hududida mavjud. Qahramonimiz Abay Ko'charboev yaylov tor emasmi, degan savolimizga "nachora, bori shu" degandek yelka qisadi. Jamiyatning bosh zootexni qo'sha qurq'ochchilik sabab qator quruvlari qo'shni hududlardagi yaylovlariga ko'chirishga majbur bo'lishayotganligini ta'kidaydi.

— Qorako'lchilikda uzoq yillarda yaylov omili e'tibora olinmadni, — deydi MCHJ bosh zootexni Baurjon Hamroyev. — Sohaning ortga ketishi ko'pi jihatdan yaylovlar holati, ulardan foydalanishda o'zib'o'lar chilikning oqibatidir. Sababi yayloving hosildorligi faqatgina yog'ingarchilikka emas, uni muhofaza qilish, undan oziqlanadigan chorva soni, yaylov almashitirib turishning qat'iyigiga ham bog'liq.

Shu jihatdan 2019-yilning 20-may kuni "Yaylovlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni qabul qilinishi Qizilqum chorvadorlari uzoq qurq'ochchilikdan so'ng intiqib kutilgan obihayot misoli kutib oldilar.

— Bolaligimizda saksuvolzor va izenazor qishlog'imizga tutashib ketgan edi, — deydi Navoiy viloyati "Qorako'l" uyushmasining bosh chorvashunosi Jonibek Jo'rayev. — Qor qalish tushganida mayda shoxil mollar saksovul, juzgan va izen novdalardan bilan oziqlanardi. Ularning yo'q bo'lib ketishi sababi faqat qurq'ochchilikda emas, deb o'layman.

Viloyatning aksariyat qorako'lchilikka

Afsuski, yurtimizda qorako'l qo'ylarining asosiy qismi boqilayotgan Navoiy viloyatining Qizilqum yaylovlari uzoq yillarda naslchilik va seleksiya ishlarining e'tibordan chetda qolganligining asortllari surunkali qurq'ochchiliklardan kam emas. Natijada so'nggi yigirma besh yil ichida qorako'lchilikning mo'ynabop teri ishlab chiqarish yo'nalishida ko'zga yarq etib tashlanadigan natija qo'lg'a kiritildi.

— Bugungi kunda qo'y juniga ham deyarli xaridor yo'q, — deydi tadbirkor Botirxon Kushkarbekov. — Yaqinda Farg'ona vodiysidan bir tadbirkor bilan gaplashdik. Yetkazib bersanglar, kilosini 800 so'mdan olamiz, deya shartini aytdi. Bir bosh qo'yimiz nari borsa 1,5 kilogramm jun beradi. Bitta qo'yning junini esa 4,5-5 ming so'mga qirqtiramiz. Xullas, qo'y junining turgan-bitgani zara.

Tajribali cho'pon Abay Ko'charboevning qayd etishicha, qarova ictisoslashtirilgan xo'jalikning 400 bosh qo'yim mavjud. Har biri uchun 2,5 ming so'mdan jami 1 million so'm o'ylik shu haq qisobanli, qo'liga 850 ming so'm atrofida pul tegadi. Ellik besh yoshga kirib, umrining qarib qirg' yilning chorva ortidan o'tkazgan cho'ponga yana besh yildan so'ng qancha pensiya tayinlanar ekan, degan fikr xayolimidan o'tdi.

Yashirib nima qilamiz, Abay oga'bu masosha ro'ziga tebratishi qiyin. Suruvda o'zining shaxsliy qo'y-qo'zilarini ham bor. Ularni ko'paytirib, yetmaganiga shaxsliy chorvasi daromadidan qo'shadi. Shu manfaatgina uni

ERTASI KIMNING QO'LIDA?

bugun otarga bog'lab turgan bo'lsa ajab emas. Boshqachardon aytaks, cho'pon xo'jalikning qo'y-qo'zisi ko'payishidan uncha manfaatdor emas. Uning o'rning o'zining shaxsliy qo'ylarini bor-yo'g'i o'n ikki bosha ko'paytirsa, bu — jamiatot berayotgan bir yillik oylik maoshiga teng daromad, degani.

Bu mulohazalar bilan cho'ponni g'irromlikda abyplash fikridan yiroqmiz. Ammo cho'pon uchun qorako'l teri yo'nalishidan go'sht yo'nalishi foydaloydi ekan, tabiiyik, naslchilik ishlarini keyingi navbatga qo'yib, shu asosda ish ko'radi. Qorako'l terida ko'ngildagi gulga erishish, ko'zlangan rang chiqish yoki suruvga "begona" nav aralashmasligidagi u deyarli manfaatdor emas. Albatta, bularning barchasini risoladagi tashkil etish uchun xo'jalik psichilar cho'ponning moddyi manfaatdorligini oshirishi, naslchilik va seleksiya ishlarini zamoniaviy mezonlar asosida yo'lg'a qo'yish maqsadida ilmiy-tadqiqot institutlari bilan hamkorlikni o'matishi zarur.

Qars ikki qo'ldan...

"Chorvaning rizqi dalada", deydi xalqimiz. Baurjon Hamroyevning ta'kidlashicha, yoz bo'yi yetarli vazn to'play olmagan qorako'l qo'ylar qo'ldan ozigilantirilmasa, qishning zahriga chidashi qiyin bo'larkan. Shu ma'noda, qishlov naqaqt chorvador, balki soha uchun ham muhim sinov davri hisoblanadi.

Prezidentimizning 2017-yilning 16-mart kungi "Chorvachilikda iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishga doir qo'shinchma choradabirlar to'g'risida", 2020-yil 29-yanvardagi "Chorvachilik tarmog'ini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning qo'shinchma choradabirlar to'g'risida"gi qororlarida bu borada muhim vazifalar belgilangan e'tiborga molik.

Unga ko'ra, chorvachilik va naslchilik sohasini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, mahsuldarlikni oshirish va ozuqabob ekinlar urug'chiligidan rivojlantirish, chorvachilikning barcha tarmog'i faoliyatini ilmiy asosda tashkil etish, innovatsion ishlanalmalari mahsulot yetishirish va naslchilik seleksiya amaliyotiga joriy qilish, chorvachilik mahsulotlарini qayta ishlashni rivojlantirish kabi vazifalar ijrosiga jiddiy e'tibor qaratilgan.

Ayni jarayonda yangi me'yorlarga muvofiq, naslchilik subyektlari uchun ularning asosiy faoliyat turi bo'yicha foysa solig'i (tijorat banklarida yo'lashtirilgan mablag'lar), yer solig'i va suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqni 50 foiz pasaytirilgan stavkada to'lash shaklidagi soliq imtiyozi muddati iqtisod qilingan mablag'larini asosiy faoliyatni rivojlantirishga yo'naltirish sharti bilan 2025-yil 1-yanvar qadar uzaytilridi.

Umuman olganda, bu kabi choradabirlar inqirozga uchragan yaylovlar hisobdorligini tubdan oshirish, yaylovlar cho'llanishining oldini olib shi tashlashning kafolati yo'li — yaylov almashtirishini ta'minlashga xizmat qiladi. Ayni jarayonda qorako'lchilik subyektlarida daromad manbalarini ko'paytirish bilan birga tabiatni muhofaza etish, ilg'or tajribalarni qo'llash natijasida tabiiy o'tlatish orqali qorako'l terilar sifatini yaxshilash, chorva mol bosh sonini mutanosib ravishda oshirib borishga erishiladi.

Bu esa, o'z navbatida, asriy Qizilqum cho'llarida ming-minglab chorvador olilarini farovonligini yanada oshirib, bunday yangilanish va o'zgarishlar cho'poni xo'liqlar yaxshimiz qiladi.

Temur ESHBOYEV
(Xalq so'zi").